

УДК 631.362.3

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЧИЩЕННЯ ЗАПИЛЕНОГО ПОВІТРЯНОГО ПОТОКУ АСПІРАЦІЙНИМИ СИСТЕМАМИ СТАЦІОНАРНИМИ ЗЕРНООЧИСНИМИ МАШИНАМИ

Гаєк Є.А., к.т.н., доц., Дьяконов С.О., к.т.н., доц., Бабаєв Р.М., магістрант

Державний біотехнологічний університет

Пневмосистеми зерноочисних машин призначені для очищення зернових сумішей від легких домішок (пилу, соломи, залишків бур'янів). Але зношеність комбайнового парку і надмірна засміченість зернового матеріалу приводить до того що, зерноочисні машини мають малу пропускну здатність і, як наслідок, низькі техніко-економічні показники. Подальше підвищення продуктивності стаціонарних зерноочисних машин вимагає підвищення ефективності очищення зернового матеріалу (особливо стаціонарних сепараторів Petkus"Селектра", Petkus К-218 А).

За агротехнічним вимогам до зернозбиральних комбайнів чистота одержуваного від них зерна становить: при прямому комбайнуванні – не нижче 95 %, при роздільному – не нижче 96 %. Тобто, вміст легких домішок у зерновій суміші не повинно перевищувати. Однак ці вимоги не завжди виконуються і на післязбиральної обробки надходить купу чистота якого коливається в широких межах і може становити 74...99 %.

Машини попереднього очищення - сепаратори - ворохоочисники - виконують очистку свіжо зібраної зернової купи вологістю до 40 % з вмістом смітної домішки до 20 %, в тому числі фракції соломистого домішок – до 5 %.

Згідно ДСТУ 4138–2002 до домішок відносять залишки насіння, які втратили половину або більше свого розміру, порожні колоски, колосові і квіткові оболонки, плівки, уламки стебел, листя, гниле і проросле зерно, грибкові утворення, ґрунту, камінчики, пісок і т.д. При пневмосепарації є можливість виділити частину вищевказаних домішок, які відрізняються від зерен основної культури аеродинамічними характеристиками.

За призначенням зерноочисні машини поділяють на три основні групи: ворохоочисники для первинного очищення зернового вороху, що надходить від комбайнів і молотарок; сортувальні машини (бурякові гірки; електромагнітні гірки, пневматичні сортувальні столи та ін.).

Зерноочисні машини бувають стаціонарні і пересувні, переміщені по струму під час роботи вздовж бурту зерна від власного двигуна (самопересувні) або із зовнішнім джерелом сили тяги. Стаціонарні машини застосовують в основному в зерноочисних агрегатах і зерноочисних комплексах.

Загальні агротехнічні вимоги до зерноочисних машин.

До зерноочисних машин висувають такі основні вимоги.

При заданій нормі продуктивності, засміченості і допустимому кількості відходів за один пропуск машина повинна давати очищене насіння, що відповідають вимогам до посівного або продовольчого зерна.

Робочі органи і механізми машини не повинні пошкоджувати очищений і сортований зерновий матеріал.

Машина повинна бути універсальною, тобто пристосованою для очищення і сортування насіння різних культур.

Машина повинна бути зручною в експлуатації, легко регулюватися, бути безпечною в роботі і забезпечувати норми санітарії.

У більшості випадків пиловловлюючі пристрої зерноочисних машин мають два ступені очищення: у першій – відокремлюються важкі і великі частки домішок (пилеосадочні камери, жалюзійні інерційні пиловловлювачі, циклони), у другій - повітряний потік доочищується від пилу (всмоктувальні і нагнітальні фільтри, досконаліші циклони). Ефективність другого ступеня визначає запиленість повітря робочої зони.

Технологічний процес сепараторів - Petkus"Селектра", Petkus К-218 А супроводжується виділенням пилу. Згідно ГОСТ 12.1.005 – 88 запиленість повітря обслуговуючої робочої зони не повинна перевищувати 4 мг/м³. Обслуговуючою зоною вважають простір висотою до 2 м над рівнем підлоги або майданчика, на якій знаходяться місця постійного або тимчасового перебування працюючого персоналу.

Для підтримки нормованої запиленості повітряного потоку зерноочисні машини забезпечені пиловловлюючими пристроями, які, згідно з ГОСТ 25199 – 82, являють собою систему елементів, що складається з пиловловлювача (апарату для очищення газу від зважених часток), розвантажувального пристрою, регулюючого обладнання і вентилятора.

Список літератури:

1. Харченко С.О. Напрямок в розробці агротехнологій блочно-варіантних систем для господарств різних технологічних рівнів / С.О. Харченко, О.І. Анікеєв, М.О. Циганенко, О.Д. Калюжний, Г.В. Рудницька, В.В. Качанов, О.М. Красноруцький, С.А. Чигрина, К.Г. Сировицький, Є.А. Гаєк // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, Вип. 156, – 2015. с. 174-179.

2. Харченко С.О. Польові дослідження борони-луцильника Дукат-4 з стійками кріплення дисків різної жорсткості / С.О. Харченко, О.І. Анікеєв, М.О. Циганенко, Р.В. Антощенков, В.В. Качанов, О.Д. Калюжний, Є.А. Гаєк, Г.В. Сорокотяга // Інженерія природокористування, № 1, – 2017. с. 58-62.

3. Експлуатація та сервіс техніки. Частина І. Трактори. Навчальний посібник. / С.О. Харченко, О.В. Адамчук, О.І. Анікеєв, К.Г. Сировицький, Є.А. Гаєк, І.С. Тіщенко, Д.О. Харченко. За ред. С.О. Харченка. – Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2020. - 140 с.

4. Гаєк Є. А. Підвищення ефективності роботи зерноочисної техніки від шкідливого впливу дисперсного пилу //Науковий журнал «Інженерія природокористування». – 2020. – №. 3 (17). – С. 53-57.

5. Харченко С. А., Гаєк Е. А. К построению математической модели динамики запылённого воздушного потока в зоне доочистителя разработанного прямооточного циклона. – 2015.

6. Гаек Е. А. Алгоритм математического моделирования частиц дисперсной фазы запылённого воздушного потока в разработанном циклоне зерновых сепараторов //MOTROL. Lublin: Commission of Motorization and Energetics in Agriculture. – 2016. – Т. 18. – №. 7. – С. 79-83.

7. Гаек Е. А. Сравнительный анализ результатов экспериментальных и теоретических исследований в разработанном циклоне аспирационных систем зерноочистительных машин //Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2015. – №. 157. – С. 203-208.

8. Гаек Е. А. Оптимизация конструктивно-технологических параметров разработанного циклона аспирационных систем зерноочистительных машин. – 2015.

9. Харченко С.О., Артёмов М.П., Гаек Е.А., Бажинова Т.О., Ліньов А.О. Ковалишин С.Й. Ідентифікація енерговитрат зернових пневмосепараторів / Технічний сервіс агропромислового, лісового та транспортного комплексів. -2021. № 23 - С. 234 – 240.

10. Гаек Е. А. Оптимизация конструктивно-технологических параметров разработанного циклона аспирационных систем зерноочистительных машин / Е. А. Гаек // Інженерія природокористування. — 2015. —№ 1 (3). — С. 123-127.

11. Харченко С. О., Анікеєв О. І., Циганенко М. О., Антощенков Р. В., Качанов В. В., Калюжний О. Д., Гаек Е. А., Сорокотяга Г. В. Оцінка якості роботи борони-луцильника «Дукат-4» з стійками кріплення дисків різної жорсткості. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства, Вип. 180 «Механізація сільськогосподарського виробництва». 2017. С. 274-282.

12. Харченко С.О., Гаек Е.А. Способ повышения эффективности процесса очистки воздушного потока и разработка циклона аспирационных систем зерноочистительных машин/ Харченко С.О., Гаек Е.А. // Вісник ХНТУСГ: Механізація сільськогосподарського виробництва. –Харків:ХНТУСГ, 2013. – С.87-92.